

Proveniensundersøgelser i sydøst Danmark

Af skovteknikerelev Claus Løvendahl

Der foreligger indtil videre kun meget få undersøgelser af de nordmannsgranprovenienser vi bruger idag. Det gælder ikke mindst de tyrkiske. Derfor kan ikke-videnskabelige undersøgelser være interessante og bidrage til vores viden om provenienserne.

Da undersøgelsen overvejende bygger på en sammenligning af provenienser fra forskellige arealer, ligesom nogle af provenienserne kun er repræsenteret med få arealer, skal de omtalte proveniensenbefalinger dog tages med et stort forbehold.

JHJ

Målsætningen for valg af proveniens er: "Den bedste proveniens er den, der under de givne dyrkningsbetingelser giver det største økonomiske udbytte. Dette måles i form af en udnyttelsesprocent, og dennes fordeling til kvaliteter under hensyntagen til produktionens varighed (forrentning)".

De eksisterende proveniensenbefalinger er landsdækkende – Brian Gade m.fl.

Men da klima, jordbund m.v. er varierende i Danmark, fandt jeg at det kunne være interessant, at få undersøgt om de generelle proveniensenbefalinger også kunne bruges lokalt.

Klima og jordbund på Sydsjælland

Området er et typisk morænelandskab, med morænebakker blandet med smeltevandssletter. Smeltevandssandet er blandet med kalk, og har derfor et relativt højt pH og dermed et stort næringsindhold.

Klimaet er præget af det kystnære miljø. Det giver en lille risiko for frostska-der. Seneste forårsfrost falder medio maj, og tidligste efterårsfrost falder medio oktober. I lave huller og lavninger er der frostrisiko uden for de nævnte perioder.

Vinterfrosten er til gengæld områdets store problem. Sydsjælland ligger helt frit

mod øst. Østenvind kombineret med højtryk og høj klar himmel, som i 1984-85, giver mange frost- og udtørringsskader i udsatte og vinterfrostsvage provenienser. Derfor er vinterfrostresistens en af de vigtigste kvalitetsparametre ved valg af proveniens til udsatte kulturer(mark). Derimod er udsprings- og afmodningstidspunktet af mindre betydning på grund af den lille risiko for forårs- og efterårsfrost.

Beskrivelse af undersøgte kulturer:

Udnyttelsesprocenten afhænger dels af nogle morfologiske egenskaber (nålefarve, nålefyldte, antal internodier, vækstkraft, grenvinkel, antal grene i krans m.v.), dels nogle fysiologiske egenskaber (vinterfrostresistens, højde m.v.). Disse egenskaber registrerede jeg, samt vurderede juletræsudbyttet i de udvalgte kulturer.

Kravene til de undersøgte kulturer var: Sikker proveniensangivelse og at de var beliggende i området. Disse krav gjorde, at det var svært at finde tilstrækkeligt med kulturer, og for at få et større materiale, foretog jeg registrering i et forsøg med tyrkiske provenienser på Fyn.

Kulturerne er beliggende hos professionelle juletræsdyrkere, og behandlingen af kulturerne har været meget ens – sprøjtet og gødsket hvert år.

Materialet i undersøgelsen bygger på registreringer i 29 kulturer – med en overvægt af markkulturer.

Der er registreret på 7 forskellige provenienser, med en overvægt af Giresun Sebin-karahisar og Ambroulauri.

Kort beskrivelse af de enkelte provenienser:

Beskrivelsen er foretaget ud fra mine målinger samt ved vurdering af de enkelte

Claus Løvendahl.
Skovteknikerelev,
hold 90.
Fuglsang skov-
distrikt (forpraktik).
Buderupholm
skovdistrikt (2. del).
Hedeselskabet
Sjælland,
Storstrøms
skovpart (3. del).

Den tyrkiske
proveniens Trabzon
Torul Saridac. Den
er hurtigt voksende,
ret åben, har ofte
frostskader og giver
lavt udbytte af
juletrær.

provenienser:

Giresun Sebinkarahisar Saydere og Trabzon Torul Saridac:

Hurtigt voksende, men frodig med mange internodier og grene i krans. Men pga. den hurtige vækst – samt den åbne nålestilling fremtræder de spinkle og åbne.

Juletræsudbyttet er lavt, og med stor andel sekunda træer.

Klippegrøntet er af ædelgrankvalitet.

Specielt på markkulturer er der mange frostskaeder, og de er derfor totalt uegnet til markkulturer.

Trabzon Torul Gumushane Camlikoy:

Proveniensen har middel vækstenergi. Den har middel antal grene i krans, men et relativt højt antal internodie grene – dette giver sammen med en spids grenvinkel en god fremtoning og dermed et højt juletræsudbytte af middel kvalitet.

Grøntet er af sekundakvalitet.

Der er kun registreret på Camlikoy i skovkulturer, og da den erfaringsmæssigt har dårlig vinterfrostresistens, kan den kun anbefales til skovkulturer.

Artwin Savsat Papart og Artwin Savsat Kirazlidere:

De har middel vækstenergi. Der er en tendens til at vækstenergien øges med alderen, og de bør derfor skoves ved 1,50 m.

De havde middel antal grene i krans (4,8) og middel antal internodiegrene (5,6).

Dette kombineret med en god nålefyldte giver et højt juletræsudbytte, men af middel kvalitet pga. flad grenbygning.

Savsat Papart har god vinterfrostresistens og kan derfor anbefales til markkulturer jvf. figur 1.

Artwin Savsat Karanlikmese:

Den har lille vækstenergi.

Den er meget frodig – har mange grene i kransen (5,3) og mange internodiegrene (9,4).

Juletræsudbyttet var lavt, da den havde mange frostskaeder, samt en åben nålestilling.

Ambroulauri:

Ambroulauri havde den mindste vækstenergi af de 7 undersøgte kulturer.

Den var meget frodig med mange grene i kransen (5,1), og et højt antal internodieskud (7,6).

Fremtoningen er tæt og fyldig – med en god skudfyldte.

Dette giver en virkelig god juletræs-kvalitet.

Ambroulaurien er meget følsom over for vinterfrost, og juletræsudbyttet var derfor lavt i markkulturerne. Men i skovkulturerne var der en høj juletræsprocent (85%).

Den kan derfor kun anbefales til skovkul-

Ager
kulturer uden læ
kulturer med læ

Artwin Savsat Papart
Artwin Savsat Papart
Artwin Savsat Kirazlidere

Skov eller kulturer med skovklima

juletræer og klip
juletræer og – klip

Ambroulauri
Trabzon Camlikoy

Figur 1. Proveniensen anbefaling relateret til areal (gældende for sydøst Danmark).

turer eller markkulturer med læ, jvf. figur 1.

Afsluttende bemærkninger

Da denne undersøgelse kun bygger på registreringer i 29 kulturer, skal den ikke tages som den "gyldne sandhed", men den viser nogle interessante aspekter. Der er stor forskel på provenienserne dyrkningssikkerhed på en given lokalitet.

Kigger vi på landbruget, er der her forskel

på hvilken hvedesort der bliver anvendt i de forskellige egne af Danmark, så hvorfor bør proveniensen anbefalingen for nordmannsgran ikke være lokalitetsafhængig?

Derfor kan der kun opfordres til nogle flere undersøgelser inden for området. f.eks. via produktionskontrollen, samt at de nye spændende danske provenienser som f.eks. Vallø Storskov og Tversted følges meget nøje.

SKOVGØDSKNING

* effektivt og præcist

SKOVSPRØJTNING

* ukrudt- og lusesprøjtning

* tåge-, slange- og
bomsprøjte

Vi kører i hele landet.

KONGSHØJ MØLLE

Sprøjteservice ApS

5871 Frørup – Tlf. 65 37 12 42

Paludans Planteskole A/S

Klarskov Åvej 4
4760 Vordingborg
Tlf. 53 78 20 09 - Fax. 53 78 25 11

Hvorfor tage chancer. Kontakt os for fremtidslevering af skovplanter.

Planter herkomst og sundheds-kontrolleret af Plantedirektoratet.

Eksportforeningen for grønt og juletræer

Eksportforeningen er en sammenslutning, som hovedsagelig beskæftiger sig med eksportens udvikling, og samarbejdet har specielt sidste år vist sig at være af stor betydning.

Ernst Henriksen	– 75 75 15 02	– Egon Jørgensen	– 42 81 14 82
Johannsen & Lei ApS	– 74 57 58 50	– T.H. Thomsen A/S	– 74 67 18 35
Jopin ApS	– 86 84 10 04	– Hans Voss	– 04323-8080

Sekretariat

Johannsen & Lei ApS

Djernæs Strandvej 27 · DK-6100 Haderslev

Tlf. 74 57 58 50 · Telefax 74 57 55 11